

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, 1680

21. An foemina in aliquo casu teneatur denunciare ante completum
terminum publicationis Edicti inquisitorum? Et ex doctrina huius
quaestionis infertur, an quis teneatur praevenire tempus Confessionis, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76372)

3. Nota verò contra Sancium ubi *supra*, quòd in tali casu non est obligatio denunciandi statim, sed intra eosdem dies, quos Edictum signaverat; non enim debet esse peioris conditionis, qui ignoravit Edictum, quam ceteri qui notitiam habuerunt, & ita docent Filliucius loco citato, & Villalobos in *summa* tom. 1. tract. 17. diff. 18. n. 4.

4. Notandum est etiam hic obiter, cum Lazario de monitoriis, sect. 2. q. 4. n. 8. qui citat Conradum, Graesium, & Navarum, quòd qui non denunciatur intra terminum præfixum in Edicto, non incurrit in novam excommunicationem, sed tantum manet in eadem. Contrariam sententiam docet Bonacina in tract. var. disp. 6. punct. 1. §. 9. n. 2. putans toties incurrere excommunicationem non denunciando, quoties potest commodè denunciare: sed opinio Lazarij, & aliorum, est satis probabilis.

5. Notandum est etiam, quòd in talibus Edictis jubentur scientes denunciare intra sex primos dies, & ex in Ref. 24. §. praxi constat inter eos non numerari diem primū publicationis; ac subinde dum Edictum publicatur in Dominica, cum sex diebus datis pro tribus terminis, finitur publicatio sequenti Dominica in eadem hora, & qui nesciunt statim primo die fuisse latam excommunicationem in Edicto contra scientes, possunt à die notitiæ numerare prædictos sex dies. Et hæc omnia docet Henriquez lib. 13. cap. 18. n. 6. & in glossa lit. O.

RESOL. XX.

An femina in decimo mense v. g. anni post Edictum publicatum teneatur denunciare Confessarium sollicitantem?

Et an Edicta Episcoporum non durent per totum annum, sed per duos, vel tres menses, unde si post hoc tempus transactum novit quis aliquem esse concubinarium, non teneatur illum denunciare? Ex part. 4. tract. 5. Ref. 27.

Sup. hoc in §. I. **N**egative videtur respondendum per ea, quæ docet Henriquez lib. 3. cap. 18. num. 4. glossa lit. L. ubi ita asserit: Dum Inquisitor visitat pro causa favorabilis fidei, ut habet majus territorium, ita obligatio denunciandi longiori tempore durat, sed novo præcepto Edicti non intendit obligare pro toto anno, & prudens perpendet quanto tempore daret nova obligatio, dum promulgatur Edictum per præcipuas Parochias. Pagna & recentiores negant obligare pro toto anno. Ita Henriquez, ex quibus sequeretur, quòd quis v. gr. post decimum mensem à die publicationis Edicti non teneretur denunciare.

2. Sed hæc opinio est prorsus rejicienda. Nam, ut optimè observat Suarez de fide, disp. 20. sect. 4. n. 11. obligatio hæc denunciandi oritur immediatè ex præcepto imposito per Edicta DD. Inquisitorum, quæ non minor vim habent, quam leges Canonice, nam Apostolica autoritate feruntur, & quamvis videantur præcepta ab homine, tamen quia Tribunal, à quo procedunt, perpetuum est, ideo per modum legis perpetuò durat, sicut de Bulla Cœnæ DD. communiter asserunt. Vnde in terminis nostram sententiam docet Fagundes de præcepto, Eccles. pr. 2. lib. 4. cap. 3. numero 31. Avila de cens. part. 2. cap. 5. disput. 5. dub. 5. conclus. 3. ubi sic ait, Edicta Inquisitorum durant per totum annum, donec iterum publicentur; itaque in quocumque tempore anni sciam aliquem esse hæreticum, teneor denunciare. Probat, nam hæc videtur intentio Inquisitorum, cum hæc delicta sint contra bonum commune, & ita practicitur, quòd fideles in quocumque tempore anni denunciant hujusmodi

delicta. Ita Avila, qui tamen notat, quòd Edicta Episcoporum non durant per totum annum, sed per duos, vel tres menses, unde si post hoc tempus transactum novit aliquem esse concubinarium, non teneretur denunciare, nam cum hæc delicta non vergant in damnum publicum, non videtur ita stricte interpretandum, neque accipiuntur à fidelibus cum tanto rigore, sicut quando accipiuntur Edicta Inquisitorum.

RESOL. XXI.

An femina in aliquo casu teneatur denunciare ante completum terminum publicationis, Edicti Inquisitorum?

Et ex doctrina hujus questionis inferitur, an quis teneatur prævenire tempus confessionis, Eucharistie, & auditionis Missæ, si timeat, quòd quando obliget confessio, communio, vel Sacrum, non esset copia Confessarij, &c.

Et an supradicta femina, quæ jam censuram incurrit, si denunciationis præceptum adimpleat, possit virtute Bullæ Cruciatæ à quocumque Confessario absolvi à censura, vel à Regularibus virtute privilegiorum? Ex p. 4. tract. 5. Ref. 29.

§. I. **A**D hoc dubium curiosum quidem ita respondet Io. Sancius in select. disp. 11. n. 60. Si femina conficia Edicti iter ageret ante terminum publicationis impletum ad oppidum, ubi non esset opportunitas denunciandi, aut quia Inquisitionis Tribunal ibi nunquam esset, aut alia causa, probabile erit non construngi feminam prævenire denunciationem ante impletionem termini designati per Edictum Inquisitorum, si tantum loquamur ex juris positivi obligatione, quia lex non obligat denunciare, nisi intra illum terminum, nec constringit prævenire denunciationem ante in aliquo casu eo modo, quo nec teneri quæ prævenire tempus annuæ confessionis, & communionis, aut recitandum Officium divinum ante terminum designatum per leges, quamvis sciat ille, qui non prævenit reddendum impotentem ad non implendas leges, probabile judicant aliqui, quæ admittit probabilitate, præsens casus probabilis erit, nec tenebitur, femina ab iter agendo cessare sibi non necessarium, nec expectare dies Edicti, si nolit ante illos denunciare; sicut non teneretur nō iter agere, quòd est sibi non necessarium, qui sciret se reddi impotentem ex eo ad junandum. Diximus non teneri prævenire denunciationem ex vi præcepti positivi, nam ex vi naturalis si maxime timeretur damnum Reipublicæ, aut metueretur fuga Conf. statij, qui alibi quoque nocturus esset, prævenire teneretur. Hæc omnia Sancius.

2. Sed ego contrariam sententiam teneo, quia quis teneretur prævenire tempus confessionis si timeat, quòd quando obligabit confessio, non erit copia Confessarij, & ita docet Suarez tom. 4. disp. 36. sect. 5. n. 5. Fagundes ubi *infra*, Layman in Theolog. mor. lib. 5. tract. 6. c. 3. num. 9. & alij. Ei idem asserunt de præcepto communionis, nam qui prævidet impedimentum futurum, ut in tempore Paschatis Eucharistiam recipere non possit, teneretur prævenire tempus, & illam facere, ut docet Sylvius in 3. part. quest. 80. art. 11. diff. 2. Fagundes pr. 3. lib. 1. cap. 6. num. 3. & alij, & sic etiam si quis in die festo prævidet se non posse audire Sacram horæ nona, teneretur anticipare tempus, & audire hora tertia, si in nona non potest. Vnde merito idem Sancius ubi *supra*, asseruit probabilius esse in caso nostro ad prævenire denunciationem ante terminum designatum per Edictum Inquisitorum, & denunciare Confessarium sollicitantem.

3. Notandum est tamen hic cum eodem Sancio ubi *supra*, num. 64. quod si femina, quæ jam censuram incurrit, denunciationis præceptum adimpleat, poterit virtute Bullæ cruciatæ à quocumque Confessario absolvi à censura, nam satisfacta parte absolvendi privilegium ab omnibus censuris traditur in Bulla, vel à Regularibus virtute privilegiorum, nec indigebit femina fateri Inquisitoribus in Sacramento Pœnitentiæ, nec extra se negligentem fuisse in denunciatione, quod est valde observandum, quia quotidianum, & hoc procedit in omnibus aliis casibus contentis in edicto.

RESOL. XXII.

An supradictæ denunciations faciendæ sint ante confessionem, ita ut non possit Confessarius aliquem absolvere, nisi prius denunciaret, vel sufficiat, ut promittat denunciare? Ex p. 1. tr. 4. Ref. 27.

Quod hoc §. 1. Reg. doct. Ref. inq. & alium ejus quævis in vigore Bullæ Cruciatæ.
Affirmativam sententiam docuit Avila de *conf. par. 2. cap. 7. dub. 7. in fin.* ubi sic asserit: [In rebus gravibus, præcipue si pœnitens sit homo ordinarius, curandum est, ut prius denunciaret. Et hoc, licet nondum incurrisset excommunicationem: quia, si prius obinuerit absolutionem, facile solet id omittere: in casibus autem Inquisitionis remittendus est pœnitens, ut prius denunciaret, ut præcipitur Edicto Inquisitorum.] Ita Avila.

2. Sed hoc limitat Zanardus in *direct. Theol. part. 2. præcep. 2. cap. 1. in fin. fol. mibi 148.* nisi necessitas communionis urget, & persona sit timorata conscientiæ & promittat; quam citius denunciare. Idem etiam docet Emmanuel Rodriq. in *summa, tom. 2. cap. 34. n. 6.* ubi sic ait: [Deven notar los Confessores, que quando algun penitente les dixere, que sabe Fulano, haver dicho una heregia, le han de obligar à yr luego à los Señores Inquisidores à denunciar del, y no le pueden absolver, sin que primero se haga la dicha denunciaciõ, pudiendose luego comodamente hazer, porque no se pudiendo poner en execuciõ, basta que lo prometa:] Et Peirinus, qui novissime scripsit in *priv. Minim. to. 1. Confess. s. Greg. XV. §. 9. n. 24.* asserit, esse absolvendam illam pœnitentem, quæ firmiter promittit denunciarum Confessarium: si addit causam, propter quam prudenti Confessario videatur, denunciationem esse differendam. Et Sanctarel. *tract. de hæres. cap. 9. dub. un. n. 16. in fin.* ex Navarro, testante de praxi Sacræ Pœnitentiariæ, asserit, sufficere saltem propositum firmum denunciandi: & loquitur de denunciando hæretico. Vide etiam Sancio in *Selectis disp. 11. n. 62.* & Portel. in *addit. dub. regul. verb. sollicitare feminas, n. 24.* ubi aliqua verba, ex incuria Typographi, desiderantur: & Ortiz in *summa, cap. 24. n. 11.* cum aliis.

RESOL. XXIII.

An femina post incursum excommunicationem, quia non denunciavit Confessarium sollicitantem sit absolvenda virtute Cruciatæ, si promittat illico denunciare?

Et notatur non esse absolvendum, qui excommunicatur, donec ejiciat concubinam, nisi prius sit expulsa, nec sufficit, quod promittat expellere. Ex part. 4. tract. 5. Ref. 35.

Quod hoc §. 1. Reg. doct. Ref. inq. & alium ejus quævis in vigore Bullæ Cruciatæ.
Videtur affirmative respondendum ex Lucio in *summa cap. 24. n. 11.* qui, ut refert Freitas in *tract. de Confess. sollicit. q. 21. n. 25.* asserit feminam sollicitam absolvi posse virtute Bullæ ab excommunicatione quam contraxit ob omisam denunciationem, Tom. V.

dam tamen cogatur à Confessario denunciare Inquisitoribus, & in hac sententiam videtur inclinare Freitas ubi *supra*, n. 31. cum Rodriguez, sicut retinens rem alienam potest absolvi bis, & ter cum proposito restituendi, & confirmari potest, quia contumax eo, quod non vult ad judicium venire, potest absolvi si cautionem de stando judicio præstiterit; ergo similiter qui promittit denunciare.

2. At his non obstantibus contrariam sententiam tenendam esse puto, quam docet Sancio in *Selectis disp. 11. n. 62.* Avila de *conf. par. 2. cap. 7. dub. 7. in fine*, & novissime Egidius Trullench. in *Bull. Cruc. lib. 1. §. 7. cap. 2. dub. 9. n. 11.* quia ait ille, in re tam gravi non est facile adhibenda fides promittenti denunciare, & contraria sententia licet stando in jure communi sustineri posset, & attenta solum natura præcepti: at supposita excommunicatione tenenda non est, nam cum à peccatis nemo absolvi valeat, nisi à censura antea immunis sit, & à censura illa absolvi nequeat per Bullam, nisi prius satisfacta parte, videlicet Inquisitoribus, sit ne semel quidem feminam fore absolvendam, & ideo si femina confiteatur post habitam notitiam delicti, & post terminum lapsum negligentem se fuisse in delatione criminis, ne quidem semel absolvi poterit (justa tamen causa non intercedente, de qua diximus in loco citato) quamvis fidem det se illico denunciaturam: sicut non est absolvendus, qui excommunicatur, donec ejiciat concubinam, nisi prius expulsa, nec sufficit quod proponat expellere, ut docet Suarez de *conf. disp. 7. sect. 5. num. 45.* Guttierrez in *qq. Canon. lib. 1. cap. 5. n. 30. & 31.* Sotus in *4. dist. 22. q. 2. art. 3.* & alij. Vide Sancio & Trullench. locis citatis.

RESOL. XXIV.

An si Edictum non publicetur, teneatur adhuc femina Confessarium sollicitantem denunciare sub pena excommunicationis?

Et an præceptum Inquisitorum circa denunciationem in Confessarios sollicitantes sit perpetuum, & per consequens etiam excommunicatio perpetua, & alij quatuor casus adnotantur circa supradictum Edictum contingentes. Ex p. 4. tr. 5. Ref. 41.

Sup. hoc in med. vers. Vnde.
§. 1. Suppono Edictum Inquisitorum annuale esse, nec finire per terminum injillo appositum, sed durare per integrum annum, cum singulis annis publicetur. Sed difficultas est, quid dicendum si Inquisitores particulares ex negligentia, seu alio capite Edictum non publicarent, an femina teneretur denunciare? Respondeo affirmative non sub pena censuræ, quia obligatio denunciandi hæreticum, vel de hæresi suspectum, est perpetua, licet Edicta non publicentur infligentia censuras, & alias pœnas, & ita docet Freitas in *novis. editione ad tract. de Confess. sollicit. q. 21. n. 44. & 58.* asserens hoc esse verum quoad obligationem denunciandi, non autem quoad incursum censuræ, cum in Edicto non sint contravenientibus infligita, & in Bullis Pontificiis non imponitur pœna excommunicationis in feminam non denunciantem Confessarios sollicitantes.

2. Sed ego puto in tali casu non denunciantes non solum peccare mortaliter ex natura rei, sed in censuras incurrere, quia Confessarii sollicitantes sunt de hæresi vehementer, vel saltem leviter suspecti, ut docet Aloysius Bariola in *tract. de Confess. sollicit. post Flores Inquis. Genueus in praxi Archiep. cap. 66. numero 2.* Modius de *sacris Ordin. cap. 27. numero 6.* Sessè tom. 4. decis. 449. num. 3. Acugna, de *Confess. sollicit. questione 1. numero 20.* Castus Palasus *tract. 4. disputat. 9.*
K K 2 punct.

tr. 8. Ref. 32. §. Notandum. med. à vers. quia asserit, & quævis nō pro Cruciatæ lege tamen hic sup. pr. doct. præcedentiæ ref.